Puhastusteeninduse korraldus Eesti aktiivravihaiglates

Uurimuse kokkuvõte

Maire Raidvere & Maia Valdmann

AS Järvamaa Haigla

Projekt CIH

2016

Taust

- AS Järvamaa Haigla osalemine projektis „ CIH „ (Eesti, Soome , Taani, Prantsusmaa)
- Varasemalt ei ole teadaolevalt uuritud tervikuna Eesti aktiivravihaiglates puhastussüsteemide ülesehitust, korraldust ja töötajate koolitust
- Mai 2016 viidi läbi uuring , küsimustik kümne küsimusega saadeti 13 aktiivravihaiglale, tagasiside saadi 11 haiglast
- Uurimus oli anonüümne, seega uurimustulemused ei ole esitatud haiglate põhiselt

Kes korraldab haiglas puhastusteenust ?

- 9 vastajat puhastab haigla ise
- 2-s haiglas on puhastamine jagatud koristusfirma ja haigla vahel

Eesti haiglate puhastusprotsessis osalevad järgmiste ametinimetustega töötajad

- Puhastusteenindaja
- Koristaja
- Hooldaja
- Põetaja
- Õde
- Abiõde
- Perenaine
- Puhastustööde juht
- Köögitööline
- Koristusfirma puhastaja

Kes ja mida haiglas puhastab?

- Puhastusteenindaja /koristaja- kõik ruumid (11)
- Hooldaja – patsiendi voodi, öökapp, tarvikud (10)
- Õed- enda tööpinnad (9)
- Kes veel? – erinevate ametinimetustega haigla töötajad ja koristusfirmad nii osaliselt kui hooajaliselt (nt kevadine aknapesu , tööpäevasisene osaline puhastus jne)

<u>Sõltuvalt aktiivravihaiglast on puhastusülesanded jagatud paljude erinevate ametinimetustega töötajate vahel. Eestis haiglates ei ole puhastusteenistuse korraldamisel kokku lepitud ühtses sisulises kontseptsioonis, terminoloogias ja ametinimetustes</u>

Eesti aktiivravihaiglate statsionaari osakondades on puhastussüsteem üles ehitatud nn. kahe astmelisena ehk palati ja patsiendipõhiselt

- **Palatid, sanitaarsõlmed ja muud haigla ruumid**

Puhastavad:

- haigla puhastusteenindajad (9)
- puhastusfirma puhastusteenindajad (2)

- **Patsiendi keskkond ja -tarvikud**

Puhastavad:

Hooldajad (10)

Puhastusteenindaja/koristaja (1)

Puhastusfirma puhastusteenindajad (2)

Kes juhib /kontrollib haiglas puhastusteenust

- Puhastusteenistuse juht
- Infektsioonikontrolli õde
- Osakonna õendusjuht, -vanemõde
- Haigla perenaine
- Üld perenaine
- Majandusteenistuse juht
- Koristusüksuse juht, kes allub haigla õendusjuhile jne.

<u>Eesti haiglates puudub ühtne kontseptsioon puhastusteeninduse juhtimisest</u>

Kas haiglas töötavale puhastusteenindajale on kehtestatud tööle asumisel/töötamisel kutsetunnistuse nõue ?

***EI (11)**

Eesti haiglad ei nõua täna puhastusteenidajatelt/koristajatelt tööle asumisel kutsetunnistuse olemasolu

Kui suur % haigla puhastusteenindajates omab kutsetunnistust (Puhastusteenindaja III või IV)

*Ei tea

*Ilmselt 0

*23% (1)

*40% (1)

*Puhastusfirmas ilmselt on koolitatud kutsetunnistusega töötajaid , tema vastutab. Haigla ei tea (1)

*Ainult 1 , kes on olnud varasemalt Soomes koristajana tööl (1)

Mis meetodit kasutatakse haiglate puhastamiseks

- Märg (3)
- Niiske (8)
- Kirjeldati ka erinevaid nn segameetodeid puhastusprotsessi läbiviimises

Kes töötab haiglas välja puhastustööde juhised, -standardid ja -kontrollisüsteemi ?

- Puhastustööde juht/puhastusteeninduse juht
- Õendusjuht + infektsioonikontrolli õde
- Õendusjuht+ puhastusteenistuse juht
- Majandusjuht+ infektsioonikontrolli osakond
- Nakkustõrje õde+õendusjuht+ vanemõde
- Koristusüksuse juht +haigla nakkustõrje meeskond
- Infektsioonikontrolli õde
- Puhastusfirma

Kes kontrollib haiglas puhastuse/puhtuse kvaliteeti ja kas selleks kasutatakse mõnd rahvusvahelist standardit?

- Puhastustööde juht
- Hügieeniõde
- Üldperenaine
- Üksuste juhid
- Õendusjuht

*Enamasti ei kasutata kontrolliks rahvusvahelist mõõdikut/standardit v.a. (1) haigla kus ostetakse teenust osaliselt sisse ja koristusfirmal on EN ISO 9001 Certificate)

*Vastati ka, et võetakse regulaarselt uhteproove (1)

Haigla puhastussüsteemide väljatöötamisel kasutatav dokumentatsioon ja tõenduspõhine kirjandus ?

- Ei ole aluseks võetud mingeid konkreetseid dokumente, aluseks on puhastustööde juhi ja hügieeniõe väljaõpe ja koolitused
- Koostatakse koristuskaart, infektsioonikontrolli rühma poolt kinnitatud nõuded
- Hügieenirežiim haiglas, nakkustõrje juhis
- Nakkustõrje juhis/standard, keemia sertifikaat, jäätmekäitlus juhis
- Tööhügieeni standard
- Haigla nakkustõrje standard (EV Sotsiaalministeerium 2000)
- Haiglas kehtivad korrad, puhastuse käsiraamat tervishoiuasutustele
- Erinevaid haiglates ise koostatud ja kasutusel olevaid juhiseid
- Puhastustarvikuid tarniv firma koostab tööjuhised

Kes puhastab patsiendi lähiümbruse igapäevaselt ja haiglast lahkudes?

- Hooldaja
- Hooldaja+ koristaja
- Koristaja
- 1x päevas koristaja , edaspidi hooldaja

Kes puhastab isolaatori?

- Hooldaja, põetaja
- Koristaja, puhastusteenindaja
- Puhastusteenindaja+ hooldaja/põetaja
- Koristusfirma
- Koristusfirma+ hooldaja
- Koristaja, mõnikord pühapäeval hooldaja
- Pole isolaatorit

Kes puhastab, operatsiooni ja intensiivravi üksuse?

- Op osakonna hooldaja
- Op abiline
- Õe abiline
- Puhastusteenindaja/koristaja
- Abiõde, koristsufirma
- Hooldaja/põetaja
- Koristusfirma

Kuidas on korraldatud puhastusteenindajate koolitus haiglas?

- Koolituste mahud nii tööle võtmisel kui jätkukoolitusena varieeruvad haiglates erinevalt:
- 10 t ; 1X kuus; 40 t ; 16 t; 20 t; 8 t aastas, 6-8 t aastas jne….

- Kes koolitavad haiglas töötavaid puhastusteenindajad:

puhastusteenistuse juht, infektsioonikontrolli õde/hügieeniõde, osakonna juht nt. õendusjuht, perenaine, koristusfirma, kätehügieeni tooteid müüv firma, töötervishoiu osakond, infektsiooni kontrolli üksus, praktiline väljaõpe osakonnas-perenaine juhendab ,

kutseõppe asutus (1)jne.

Kas teie haigla peab vajalikuks ja oleks huvitatud , et Eestis oleks kirjeldatud tervishoiuasutuste puhastusteenindaja kompetentsinõuded ja kehtestatud tervishoiuasutuste puhastusteenindaja kutsestandard ning Kutsehariduskeskused (kes täna koolitavad Eestis puhastusteenindajad) korraldaksid Teie haiglas (nt.töökohapõhist) tervishoiuasutuse puhastusteenindaja õpet.

***10 haiglat vastas , et jah nad peavad väga oluliseks et Eestis oleks üheselt kirjeldatud tervishoiuasutuse puhastusteenindaja kompetentsinõuded, kehtestatud, kutsestandard ja toimuks riiklikult tunnustatud ja rahastatud (töökohapõhine)koolitus!**

***1 haigla vastas , et ta ei pea seda vajalikuks**

Haiglate kahtlused, kõhklused ja väikesed hirmud haigla puhastusteenuste arendamisel

- *jah – koolitada on alati vaja, aga kõik sõltub sellest, mis ajal ja kui suures mahus seda tehakse ja kui suur peab olema grupp, et tuldaks töökohapõhist õpet tegema. Ma kardan, et me ei saa gruppi kokku, sest kindlasti ei saa lasta kõiki koristajaid korraga koolitusele. Meil on koristajate tööpäev nii tihe ja kõik pinnad on täpselt välja arvestatud, et raske on leida aega, kuna neid veel õppima saata.
- * tahta võib ju ikka ja ühtse kvaliteedi tagamiseks oleks see ka väga hea ja kas siis meile jaguks kutsega puhastusteenindajaid? Olen selles osas veel hetkel skeptik. Kuigi vajadus on suur, et haiglat koristav inimene teaks haigla puhastusteenuste põhimõtteid, et mitte kasu asemel kahju teha.

Eesti aktiivravihaiglates puhastusteenuste korraldamise uurimuse kokkuvõte:

- Enamus haiglaid korraldavad oma puhastusprotsessi ise. Suuremad haiglad kasutavad ka koristusfirmade teenust – enamasti osaliselt
- Haiglakeskkonna puhastus on jagatud põhimõtteliselt kaheks:

kõik mis puudutab patsienti, tema keskkonda ja tarvikuid –puhastab hooldaja. Palatid, üldkasutatavad ruumid, sanitaarsõlmed jne. kus ka patsient viibib/kasutab – puhastab puhastusteenindaja/ koristaja .

* Uurimusest selgub, et väga palju kasutatakse haiglates erinevaid kombinatsioone puhastusprotsesside ja -personali töö korraldamisel ehk iga haigla püüab parimal ja ratsionaalsemal moel tervishoiuasutuse puhastamisega toime tulla

Eesti aktiivravihaiglates puhastusteenuste korraldamise uurimuse kokkuvõte:

- Uurimusest ei selgu mis hariduse või kvalifikatsiooniga on haiglate puhastusteeninduse eest vastutavad juhid
- Täna ei nõua ükski Eesti haigla puhastusteenindajalt tööle tulles kutsetunnistuse olemasolu (hetkeseis tööturul !?). Ja enamasti ei tööta haiglates kutseõppe läbinud puhastusteenindajad.
- Puhastusteenindajate koolitusmahud ja kvalifikatsioon lähtuvad hetkel ilmselgelt iga haigla võimalustest ja juhtide hoiakutest puhastusteeninduse korraldamise ja toimimise tähtsusest oma organisatsioonis
- Enamus haiglatest kasutavad puhastamiseks niisket meetodit
- Juhiste ja töökaartide väljatöötamisel kasutab iga haigla nn „ kõike paremat mida kasutada annab ja ise kätte saab“.
- Eelistatud olukordades on nn. suuremad haiglad kus on põhikohaga tööl infektsioonikontrolli arst/arstid ja töötavad hästi toimivad infektsioonikontrolli meeskonnad

Eesti aktiivravihaiglates puhastusteenuste korraldamise uurimuse kokkuvõte:

- Uurimusest selgus, et täna on paljudes haiglates suur roll puhastusteenistuse korraldamises ja kontrollis õenduspersonali kanda (Nakkustõrje-/Infektsioonikontrolliõde, osakonna õendusjuht, haigla õendusjuht)
- Uurimusest selgus, et nii tööle võtmisel kui tööprotsessis püüab iga haigla vastavalt võimalustele ja kehtestatud korrale koolitada ja juhendada puhastusteenindajaid. Samas koolitustundide arvu ja sisu on iga haigla ise välja töötanud ja kehtestanud.
- Aktiivravihaiglad kui tervishoiuteenuste osutajad peavad väga oluliseks <u>haigla puhastusteenindaja</u> kutse olemasolu ja koolitust Eestis

Kuidas Eesti jõuaks haiglate puhastusteenuste korraldamisel Euroopasse?

- Haigla puhastusteenindaja kompetentsid on kirjeldatud ja riiklikult tunnustatud ?
- Eestis on kehtestatud haigla puhastusteenindaja kutsestandard
- Parimate spetsialistide koostöös on koostatud ja riiklikult tunnustatud haigla puhastusteenindaja õppekava
- Õppekava on integreeritud ja kooskõlastatud hooldustöötaja kutseõppekavaga
- Riiklikult on finantseeritud tervishoiuasutuse puhastusteenindajate kutseõpe
- Kutsehariduskeskused koolitavad riiklikult kehtestatud õppekava alusel tervishoiuasutuse puhastusteenindajaid
- Tervishoiuteenuste hinnakirja koostamisel arvestatakse haigekassa poolt teenuse hinna sisse tõendus- ja kulupõhine haigla puhastusteenuse hind

Kuidas Eestis haiglad saavad ettepanekud tervishoiuasutuse puhastusteenindaja kutse ja koolitusvajadustest nähtavaks/kuuldavaks teha ?

- Oleme ise teadlikud, kuidas teistes Euroopa riikide haiglates on puhastusteenistus korraldatud ja puhastusteenindajad koolitataud , kasutame ära nende parimad praktikad ja teadmised puhastusteenuste korraldamisel ja tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamisel
- Selgitame erinevatele mõjugruppidele ,milliseid võimalusi annab haigla puhastusteenindaja kutse kinnitamine ja õpivõimaluste loomine seniste tööprotsesside muutmiseks haiglas (Soome ja Taani näitel)
- Teavitame Eesti riigi erinevaid institutsioone haigla puhastusteenindaja professiooni olulisusest tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamisel
- Edastame haiglate ettepanekud tervishoiuasutuse puhastusteenindaja kutsestandardi ja riikliku koolitustellimuse vajalikkusest riigi erinevatele institutsioonidele(Terviseamet, Sotsiaalministeerium, Haridusministeerium, Kutsekoda)
- Oleme ise haiglates innovaatilised ja järjekindlad oma mõtteid , soove ja ettepanekuid erinevatele huvigruppidele ja institutsioonidele edastades

Eesti haiglate puhastussüsteem on aastal 2016 kirev nagu lapitekk

Esmased eesmärgid ja tegevused:

*Tervishoiuasutuse puhastusteenindaja kompetentsid on kirjeldatud

*Kutsestandard on kinnitatud

*Riiklik õppekava on kinnitatud

*Kutsehariduskeskus on jätkusuutlik ja pädev õppeasutus koolitamaks tervishoiuasutuse puhastusteenindajaid

Tulevikuvisioon:

*Riiklikult on välja töötatud tõenduspõhised alusdokumendid/juhised tervishoiuasutuste puhastussüsteemide loomiseks või juba kasutamiseks (SoM , Terviseamet)

*Tervishoiuasutustes töötavad ainult tervishoiuasutuse puhastusteenindaja kutsetunnistusega puhastusteenindajad

*Haiglas töötav puhastusteenindaja ei ole üksnes „lapi ja harjaga koristaja“ vaid kutsetunnistust omav tervishoiumeeskonna liige, kes oma pädevuse piires osaleb tervishoiuteenuse osutamise protsessis